

ЗАТВЕРДЖЕНО
Голова правління
Громадської
організації
«Я і моя школа»
І. І. Мінковська
25. 09. 2026 р.

ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ «СИЛА ЖІНОЧИХ ІСТОРІЙ В ОСВІТНІЙ РОБОТІ З МОЛОДДЮ»

Розробник і розробниці:

Юлія Кравченко — методистка проекту «Жіноча сила українського руху опору XX сторіччя», освітня кутюр'є, дослідниця дисидентського руху, тренерка з методики «Філософія для дітей» Ліпмана-Шарп.

Іван Стичинський — спікер проекту «Жіноча сила українського руху опору XX сторіччя», історик, етнолог, доктор філософії.

Анастасія Сокирко — спікерка проекту «Жіноча сила українського руху опору XX сторіччя», дослідниця історії мистецтв, PhD з історії.

Рецензентка:

Ірина Мінковська — громадська діячка, освітня експертка, співавторка концепції реформи Нової української школи; випускниця програми Державного департаменту США *Young Transatlantic Innovative Leaders Initiative* (2017 р.); співзасновниця та керівниця освітнього центру для педагогів,

батьків і дітей «Я І МОЯ ШКОЛА».

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми зумовлена потребою повертати до освітнього й культурного простору маловідомі та тривалий час витіснені історії жінок, які були активними учасницями українського руху опору ХХ століття, та осмислювати історію через персональний досвід, вибір, відповідальність і різні форми спротиву. Важливим є також формування гендерно чутливого погляду на українську історію та розуміння жіночого досвіду як невіддільної складової націєтворення, культури й історичної пам'яті. Програма актуалізує використання персональних історій, першоджерел, візуальних матеріалів і цифрових ресурсів у роботі з молоддю та сприяє розвитку критичного мислення, історичної емпатії й здатності працювати з минулим у ширшому суспільному й культурному контекстах.

Цільова група: вчителі /-ки історії України, всесвітньої історії, громадянської освіти, української мови та літератури; методисти /-ки; музейні педагоги /-ині; працівники /-ці закладів позашкілля, бібліотек, молодіжних центрів і культурно-освітніх просторів; освітяни /-ки та фахівці /-чині, які працюють із підлітками й молоддю та прагнуть інтегрувати тему жіночого руху опору, української історії ХХ століття, культури пам'яті, прав людини та громадянської відповідальності в освітню та просвітницьку роботу.

Обсяг (тривалість): 6 годин (0,2 кредиту ЄКТС), із них 3 години — синхронна участь у методологічному вебінарі, 3 години — самостійне опрацювання матеріалів програми.

Особливості реалізації програми. Програма поєднує синхронне онлайн-навчання у форматі тригодинного методологічного вебінару та самостійну роботу учасників і учасниць з матеріалами програми. Синхронна частина передбачає поєднання теоретичної, методологічної та практичної складових, інтерактивної взаємодії, сесії запитань і відповідей та підсумкової рефлексії.

Форма (форми) підвищення кваліфікації. Форма — дистанційна; вид — методологічний вебінар (практичний майстерклас, інтерактивна сесія, сесія запитань і відповідей, підсумкова рефлексія).

Мета підвищення кваліфікації: формування цілісного розуміння жіночого досвіду опору як невіддільної складової української історії ХХ століття; розширення методологічного інструментарію для осмислення історичних подій через персональні історії, вибір, відповідальність, культуру та різні форми спротиву; поглиблення професійної готовності до роботи

з історичною пам'яттю та гендерно чутливим висвітленням минулого; посилення спроможності до застосування освітніх практик, спрямованих на розвиток критичного мислення, історичної емпатії, громадянської відповідальності та усвідомлення цінності українського історико-культурного надбання в європейському контексті.

Завдання підвищення кваліфікації:

- поглибити розуміння ролі жінок в українському русі опору ХХ століття та значення персональних історій у роботі з історичною пам'яттю;
- ознайомити з методичними підходами до інтеграції жіночих біографій і матеріалів освітнього відеокурсу в освітню та просвітницьку роботу;
- удосконалити навички роботи з першоджерелами, цифровими архівами, візуальними матеріалами та достовірними вебресурсами;
- розвинути здатність застосовувати інтерактивні й дослідницькі методи для розвитку критичного мислення, історичної емпатії та громадянської відповідальності молоді.

Суб'єкт підвищення кваліфікації — громадська організація «Я І МОЯ ШКОЛА».

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- здатність критично сприймати, аналізувати та інтерпретувати інформацію історичного й суспільного характеру;
- здатність порівнювати інформацію з різних джерел, визначати їхню надійність та оцінювати достовірність інформації;
- здатність осмислювати українську історію ХХ століття через персональні історії, життєві вибори, відповідальність, культуру та різні форми спротиву;
- здатність розуміти й пояснювати роль жінок як активних учасниць політичного, громадянського, культурного, інтелектуального, мистецького та інших форм спротиву в українській історії ХХ століття;
- здатність працювати з жіночими біографіями, персональними історіями та життєвими кейсами як інструментами освітньої й просвітницької роботи;
- здатність застосовувати Case Study, сторителінг та інші інтерактивні підходи в роботі з історичним матеріалом;
- здатність добирати й використовувати першоджерела, відкриті цифрові архіви, візуальні матеріали, цифрові колекції та достовірні вебресурси;
- здатність аналізувати історичні тексти, візуальні матеріали, медіатексти й цифрові ресурси з урахуванням історичного, культурного,

етичного та авторського контекстів;

- здатність використовувати методологічну рамку освітнього відеокурсу для побудови освітніх і просвітницьких занять, дискусій та інших форматів роботи з молоддю;
- здатність адаптувати матеріали про жіночий рух опору ХХ століття до різних форматів освітньої та просвітницької діяльності;
- здатність створювати й добирати інтерактивні, дослідницькі та рефлексивні завдання для роботи з молоддю;
- здатність використовувати персональні історії, документальні й візуальні матеріали для розвитку критичного мислення, історичної емпатії, творчого осмислення та громадянської відповідальності;
- здатність застосовувати гендерно чутливий підхід у роботі з історичним і культурним матеріалом;
- здатність інтегрувати теми українського державотворення, національної пам'яті та боротьби за незалежність у роботу з персональними жіночими історіями;
- здатність розглядати українську історію ХХ століття в європейському та світовому контекстах;
- здатність сприяти усвідомленню цінності українського історико-культурного надбання та його зв'язку із сучасними суспільними процесами;
- уміння аргументовано висловлювати власну позицію під час обговорення складних історичних і суспільно значущих тем;
- уміння організовувати й модерувати діалог із молоддю щодо історичної пам'яті, прав людини, людської гідності, свободи, відповідальності, солідарності та різних форм спротиву;
- уміння уникати дискримінаційних висловлювань і практик під час освітньої та просвітницької роботи з темами історії, культури, гендерної рівності та громадянського спротиву;
- готовність утверджувати в освітній і просвітницькій діяльності повагу до людської гідності, солідарності, відповідальності, гендерної рівності та національної пам'яті;
- готовність до професійної рефлексії, критичного осмислення власних підходів до роботи з історичною пам'яттю та навчання впродовж життя.

Очікувані результати навчання. Опановано практичні підходи до інтеграції теми жіночого опору в уроки, виховні години, гуртки, музейні заняття, освітні події та проєктну роботу з молоддю; методологічну рамку відеокурсу у межах проєкту «Жіноча сила українського руху опору ХХ сторіччя»; інструменти використання жіночих біографій, Case Study, сторителінгу, інтерактивних завдань і готового освітнього контенту.

Поглиблено розуміння ролі жінок як активних учасниць політичного, культурного, інтелектуального й громадянського спротиву в українській історії XX століття; усвідомлення того, як через історії людей, вибору, відповідальності та різних форм опору розвивати в учнівства рельєфне розуміння української історії, історичну емпатію, повагу до прав людини, демократичних цінностей і національної пам'яті. **Засвоєно** базові принципи роботи із жіночими біографіями, першоджерелами, відкритими цифровими архівами, візуальними матеріалами та достовірними вебресурсами; методи критичного аналізу історичної інформації; підходи до створення освітніх завдань, що поєднують персональні історії, культурний контекст, документальні матеріали та рефлексію учнівства.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації: безбальне. Результати вважаються зарахованими за умови повної участі у синхронній частині програми та виконання передбачених програмою активностей.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації: персональний сертифікат в електронному вигляді з унікальним номером (засвідчений підписами Голови правління ГО «Я І МОЯ ШКОЛА» І. Мінковської та розробником і розробницями програми І. Стичинським, Ю. Кравченко та А. Сокирко. Сертифікат також публікується в онлайн-реєстрі на офіційному вебсайті громадської організації та освітнього центру для педагогів, батьків і дітей «Я І МОЯ ШКОЛА» упродовж 10-ти днів із дня завершення навчання із метою перевірки будь-коли його актуальності та достовірності).

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назва теми	Синхронна робота	Самостійна робота	Усього
Методологія роботи з жіночими історіями в освітній і просвітницькій діяльності	1	1	2
Першоджерела, відкриті цифрові архіви та достовірні ресурси	1	1	2
Візуальні матеріали та їх використання в роботі з темою жіночого руху опору	1	1	2
Усього	3	3	6

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Програма складається з 3-х тематичних модулів загальним обсягом 6 годин (0,2 кредиту ЄКТС), із них 3 години — синхронне онлайн-навчання у форматі методологічного вебінару, 3 години — самостійне опрацювання матеріалів програми. Зміст спрямований на опанування методологічних і практичних підходів до роботи з темою жіночого руху опору XX століття в освітній і просвітницькій діяльності з молоддю.

МОДУЛЬ 1. МЕТОДОЛОГІЯ РОБОТИ З ЖІНОЧИМИ ІСТОРІЯМИ В ОСВІТНІЙ І ПРОСВІТНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1.1. Жіночий рух опору ХХ століття в українській історії та історичній пам'яті

Ключові питання теми: місце жіночих історій у висвітленні української історії ХХ століття; роль жінок у державотворенні, боротьбі за незалежність, культурному, інтелектуальному, громадянському, мистецькому та інших формах спротиву; персональна історія як спосіб осмислення вибору, відповідальності, гідності й різних форм опору; гендерно чутливий і багатоперспективний погляд на історичні події.

Тема 1.2. Методологічна рамка освітнього відеокурсу «Жіноча сила українського руху опору ХХ сторіччя»

Ключові питання теми: освітня логіка й структура відеокурсу; проблематизація та робота з предметом-символом; контекстуалізація, персональна історія, спадкоємність та інтерактивне завершення; Case Study і сторителінг у роботі з жіночими біографіями; інтерактивні, рефлексивні і творчі завдання; поняття, пов'язані з жіночим опором, дисидентським рухом, правами людини та національною пам'яттю.

**Обсяг модуля — 2 години: година синхронної роботи;
година самостійного опрацювання матеріалів.**

МОДУЛЬ 2. ПЕРШОДЖЕРЕЛА, ВІДКРИТІ ЦИФРОВІ АРХІВИ ТА ДОСТОВІРНІ РЕСУРСИ

Тема 2.1. Першоджерела й відкриті цифрові архіви як інструменти дослідження жіночих історій

Ключові питання теми: види першоджерел та можливості їх використання; пошук і добір історичних матеріалів; відкриті цифрові архіви, бази даних і цифрові колекції; робота з ресурсами про український визвольний рух, борців і борчинь за незалежність України; використання документальних матеріалів для осмислення персональних історій.

Тема 2.2. Критичне оцінювання та використання цифрових ресурсів

Ключові питання теми: критерії надійності й достовірності

інформаційних джерел; критичне зіставлення інформації з різних ресурсів; історичний, культурний, етичний та авторський контексти; використання цифрових матеріалів у заняттях, гуртках, музейних і бібліотечних програмах, освітніх подіях і молодіжних проєктах; адаптація знайдених матеріалів до потреб конкретної аудиторії.

Обсяг модуля — 2 години: година синхронної роботи; година самостійного опрацювання матеріалів.

МОДУЛЬ 3. ВІЗУАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В РОБОТІ З ТЕМОЮ ЖІНОЧОГО РУХУ ОПОРУ

Тема 3.1. Візуальні джерела як спосіб осмислення історії, культури та пам'яті

Ключові питання теми: фотографії, мистецькі роботи, цифрові колекції та інші візуальні матеріали як історичні й культурні джерела; аналіз візуальних матеріалів з урахуванням історичного, культурного, етичного й авторського контекстів; українське мистецтво, культурна спадщина та модерністські практики в осмисленні жіночого опору; жінки як активні учасниці культурного, інтелектуального й мистецького спротиву.

Тема 3.2. Використання візуальних матеріалів в освітній та просвітницькій роботі

Ключові питання теми: добір візуальних матеріалів і достовірних вебресурсів; структурування та спільне обговорення матеріалів за допомогою цифрових інструментів; створення інтерактивних і творчих завдань; розвиток критичного мислення, історичної емпатії, уяви й творчого осмислення; адаптація візуальних матеріалів до різних форматів роботи з молоддю; підсумкова рефлексія та визначення можливостей застосування матеріалів у власній практиці.

Обсяг модуля — 2 години: година синхронної роботи; година самостійного опрацювання матеріалів.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Концептуальні засади громадянської та історичної освітньої галузі / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/novyny-posylannia/konceptualni-zasadi-gromadianskoyi-ta-istoricnoyi-osvitnoyi-galuzi.pdf> (дата звернення: 10. 04. 2026).

Основна література

1. Втрачені скарби: мультимедійний проєкт про українських мисткинь-шістдесятниць. URL: <https://treasures.ui.org.ua/ua> (дата звернення: 01. 05. 2026).

2. Історичні карти. База даних «Героїка». URL: <https://db.geroika.org.ua/ua/map.html> (дата звернення: 04. 09. 2026).

3. Легіон Українських Січових Стрільців : фотоархів. URL: <https://www.legionukrainiansichriflemen.com/%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D1%84%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B0%D1%80%D1%85%D1%96%D0%B2/About> (дата звернення: 12. 08. 2026).

4. Онлайн-музей бойчукізму. URL: <https://boychukists.com/> (дата звернення: 28. 05. 2026).

5. Освітній відеокурс у межах проєкту «Жіноча сила українського руху опору XX сторіччя» : YouTube-плейліст. URL: https://www.youtube.com/playlist?list=PLLZILh-IvXJX_P_sWZE7tLAiP67Vjv3q5 (дата звернення: 28. 05. 2026).

6. UHES Audio Collections: Item Timeline. Ukrainian History and Education Center. URL: <https://www.ukrhec.org/audio-collections/timeline.html> (дата звернення: 28. 05. 2026).

** Програму розроблено відповідно до Закону України від 05. 09. 2017 № 2145-VIII «Про освіту» і Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21. 08. 2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами). Під час розроблення та оформлення програми враховано Методичні рекомендації щодо розроблення типових програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 13. 10. 2025 № 1349.*